

И.П.И.

Институт за пазарна икономика

бул. "Патриарх Евтимий" 22, София 1000

тел./факс.: (+359 2) 952 62 66, 952 35 05

ел. поща: mail@ime.bg

страница в Интернет: www.ime.bg

изх. № 29/16.07.2013 г.

ДО
Г-Н ИВАЙЛО ГРЪНЧАРОВ
ДИРЕКТОР
„БИЗНЕС СРЕДА И ПОЛИТИКА ЗА МСП“
МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА И
ЕНЕРГЕТИКАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Относно: Концепция за прилагане на МСП-тест

Уважаеми господин Грънчаров,

Във връзка с представената за обсъждане Концепция за прилагане на МСП-тест, чиято цел е да установи възможните въздействия върху малкия и средния бизнес от промяната на законодателството и подзаконовите нормативни актове, предлагам на Вашето внимание становището на Института за пазарна икономика.

Приложение:

1. Становище на Института за пазарна икономика – 3 стр.

С уважение:

Светла Костадинова

Изпълнителен директор

СТАНОВИЩЕ

на Института за пазарна икономика

относно

Концепция за прилагане на МСП-тест

Институтът за пазарна икономика приветства идеята за [въвеждане на МСП-тест](#) като задължителен елемент на законодателния процес. Наблюденията ни върху нормотворчеството и стопанската политика в страната категорично говорят за липса на адекватни механизми, които да предпазят бизнеса и гражданите от безсмислени регламенти или такива, които носят много повече негативи, отколкото ползи за обществото. Широко познатия метод за „оценка на въздействието“ на нормативните актове продължава да не се прилага на практика – повечето законопроекти например са придружени единствено от кратки мотиви, който само маркират проблематиката и въобще не разглеждат потенциалните ефекти от новите текстове. В общата рамка на дебата за „оценката на въздействието“, МСП-тестът може да бъде важна крачка в правилната посока.

През последните години се наблюдава и нормотворчество, което на практика облагодетелства големите и установени компании в даден сектор за сметка на по-малките или още прохождащи такива. Това са този тип норми, които изкуствено вдигат изискванията (съответно разходите) на фирмите в дадена сфера, което е прекомерна тежест за малките и ограничава навлизането на нови конкуренти. Това са регламенти, които често убиват конкуренцията в даден сектор, което пречи на развитието и има като краен резултат по-малък избор за потребителите. Именно подобни практики следва да бъдат ограничени с ефективното прилагане на МСП-тест, който оценява ефектите от регламентите през призмата на малките и прохождащите.

Прилагането на подобен МСП-тест автоматично налага съществуването на звено, което да е отговорно за целия процес. Подобно звено може сравнително лесно да бъде обособено към някое министерство, но това носи и съответния риск от невъзможност за ефективна работа с други ведомства и администрации. Най-добрият вариант е подобно звено да има над-ведомствен характер, тоест да бъде обособено или към Министерски съвет или към Народното събрание – това също не гарантира изцяло успешната му работа, но поне нормативно задава поздравна основа.

Концепцията на МСП-теста очевидно залага на два ключови елемента за по-добро регулиране – процедури за провеждане на консултации и аналитична оценка за въздействието на регулацията върху МСП. Двата елемента безспорно са изключително важни, но предвид спецификата на МСП – пъстри като профил, непредставени и с малко ресурси за „обществена“ работа – считаме, че е редно фокусът да падне повече върху добрата аналитична работа. Трудно можем да си представим, че малките и средни предприятия ще бъдат безкрайно активни да следят всяко законодателно предложение на администрацията и ще реагират навреме, тоест едва ли ще има постоянно активни консултации. Виждаме, че този процес съвсем не работи гладко дори за по-мощни въпроси, които попадат в обсега на големите представителни организации, неправителствения сектор и медиите, така че нямаме основание да сме големи оптимисти, че консултациите ще свършат работа, когато става дума за относително дребни промени и малко на брой засегнати страни. Това не означава да не се положат усилия в тази посока, но в никакъв случай не трябва идеята за МСП-теста да се превърне просто в една кухня процедура за неработещи консултации за сметка на аналитичната работа.

Под аналитична оценка на въздействието разбираме такъв процес, който предпазва бизнеса и гражданите от неработещи регулации, при това без самите засегнати страни да са били непременно активни на етап консултации. Ако например определен нормативен акт изисква предоставянето на някаква статистическа информация от страната на фирмите, но нито една институция не може да обоснове нуждата от събирането на тази информация, то аналитичната работа би следвало да осветли този проблем, независимо от провеждането на консултации и активността на фирмите. Логиката сочи, че има разход (за предоставяне на съответната информация) без насрещна полза (никой не я ползва), тоест една подобна регулация би трябвало да не мине МСП-теста още на етап аналитична работа.

Този пример ни задава и основните предизвикателства пред МСП-теста – събирането на информация за разходите и насрещната обосновка. Ако приемем, че администрацията, отговорна за провеждането на МСП-теста, ще бъде активната страната и коректно ще пресметне разходите от дадена регулация (в диалог със засегнатите страни), то по отношение на насрещната обосновка е много вероятно да се появи проблем. Опитът показва, че ползите от дадена регулация са много по-трудни за идентифициране и пресмятане, както заради често непаричния им характер, така и заради липсата на заинтересованост от страна на съответната администрация да мотивира решенията си или нуждата от промяна в законодателството. Важно е да се потърсят механизми, които да принудят съответната администрация да мотивира действията си и да участва в аналитичната работа по време на МСП-теста. През годините сме наблюдавали случаи, когато съответната администрация не желае да се включи активно и не предоставя допълнителна информация – дори на официални писма се отговаря уклончиво, което прави оценката на ползите на практика невъзможна.

Важно е и правилно да се идентифицира обхвата на МСП-теста. Една подобна процедура би следвало да оценява ефектите от регулациите върху малките и средни предприятия, но и да поставя фокус върху микро-предприятията и проходящите (или тепърва навлизачи) такива. Би било полезно, ако част от МСП-теста е насочена именно към т. нар. микропредприятия или въобще към проходящите, като се предвиди възможността дадена регулация да не засяга най-малките. Дори и да се установи и мотивира нуждата от даден регламент, то на база МСП-теста трябва да има възможност малките да бъдат освободени от съответните изисквания – подобна възможност би била в унисон с европейската практика.

Ако трябва да обобщим, то има няколко важни момента за ефективно прилагане на МСП-теста:

- Формалното разписване на МСП-теста в нормативен акт – било то Законът за нормативните актове или Законът за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност;
- Отговорна институция, която формално и идейно да стои над администрацията на министерствата и която да осъществява контрол дали се прилага тестът, както и качеството му – най-добре е подобно звено да се обособи към Министерски съвет или към Народното събрание;
- Фокус върху аналитичната оценка на въздействието при провеждане на МСП-теста, без да се пренебрегват и консултациите със заинтересованите страни;
- Ясно разписване на отговорността на администрацията да мотивира съответните регламенти и да представи аргументирана оценка на ползите при провеждане на МСП-теста;
- Фокус върху микро и проходящите предприятия с възможност за дерогация спрямо тях на определени регламенти;
- Възможност за прилагане на МСП-теста по отношение на вече действащи регламенти – например по усмотрение на съответното звено.

Посочените предложения са изключително важни за ефективността на МСП-теста. Последната препоръка, а именно възможността за МСП-тест на вече съществуващи регламенти, не трябва да бъде пренебрегвана, тъй като липсата на работещи механизми за качествено законодателство в страната вече е довело до твърде голям и често безсмислен товар върху фирмите, който не може да бъде смъкнат само с превантивна работа – трябва да има механизъм за оценка и на вече съществуващите регламенти.